

LA EPISTOLA A LOS HEBREOS YA'A KUU CARTA KUA'AN NUU ÑAYIVI HEBREO

Ja ní ka'an Dios jíin yú'u Sé'e-ya

¹ Tini jínu te tini modo ni ka'an Dios jíin ndíyi táa-yo ondé aná'an, ni ka'an-ya jíin yú'u cháa ni kajani tu'un-ya. ² Te vina kúu kiví sándí'í-na. Te ni ka'an-ya jíin-yó jíin yú'u Sé'e-ya. Te nuu Sé'e-ya-ún ni ja'a ndí'i-ya táká ndatíñu. Te suni jíin Sé'e-ya-ún ni sá'a-ya ñuyívi. ³ Te ndíi ncháa Se'e-ya-ún nátu'un ndíi ncháa máa-yá. Te ñin núu-ni káa-i nátu'un káa máa-yá. Te tñn-i taká ndatíñu jíin fuerza tu'un ká'an-i. Te ni nasándoo-i yóo taká kuachi-yó. Yúan-na te ni nungoo-i ichi ndává'a máa I'a ñá'nu onde andívi. ⁴ Te ñá'nu xaan-gá ni nduu Se'e-ya-ún vásá taká ndajá'a-yá, chi kánúu-gá sí'ví-i vásá sí'ví taká ndajá'a.

Ñá'nu-ga Se'e-ya vásá ndajá'a andívi

⁵ Xí ndé jíin ndajá'a ní ka'an Dios sa: Róo kúu Se'e-ri, te ruu kúu Táa-ro vina, ni kachi-ya náun. Xí, ruu kuu táa-i, te máa-i kuu se'e-ri, ni kachi-ya náun. ⁶ Te suni ká'an-ya tú'un yá'a kiví já ndíi Se'e núu-yá ini ñuyívi: Taká ndajá'a Dios ná chíñú'ún-yá-i. ⁷ Te tu'un ndajá'a-yá ká'an ndija-ya: Nátu'un kée tachi súan jíka ndajá'a-yá sá'a-ya, te máa já kajatíñu nuu-yá ndúu yáa ñú'un sá'a-ya, áchí-ya. ⁸ Ko tu'un yá'a ká'an Dios jíin Sé'e-ya:

Máá-ró kúu Dios, te mesa tá'ú-ró tíñu koo níí káni níí kuiá, te bastón ndaa kúu bastón tíñ-ró tá'ú-ró tíñu iní ñuu-ro. ⁹ Kúsi iní-ro jíín tíñu va'a te jito u'u-ro tíñu káñáá. Já yúan I'a, kúu Dios máá-ró, ñi j'i-gá-ya róó jíín aceite ja kúsi iní-ro sá'a vása táká-ga tá'an-ró, áchí Dios jíín Sé'e-ya. ¹⁰ Te suni ká'añ-ya: Máá-ró kúu Jito'o, te onde xnáñúú ní sá'a-ró ñúyivi. Te andívi chí tíñu ñi sá'a nda'a-ro kúu. ¹¹ Tíñu ñi sá'a-ró-ún, chí naa, ko máá-ró, chí ío-ro níí káni. Te taká ndatíñu ñi sá'a-ró-ún, chí kutú'ú nátu'un ñi sa'ma, ¹² te nátu'un ñi tikachí súan natuu-ro te nasama jíná'an, ko máá-ró, ma násama kuti-ro, te kuia-ro ma ndíi kuti, áchí Dios jíín Sé'e-ya. ¹³ Xí ndé jíín ndájá'a ní ka'an Dios sa: Jungoo-ró íchi ndává'a-ri nini ná chúkú-rí taká ñayivi kájito u'u róó, kuu-i teyu kuxndí ja'a-ro, ñi kachi-ya náún. ¹⁴ Á nasu ní xndéché-ya ndájá'a-yá te nátu'un mozo ñi tájí-yá kuangoyo náva'a ku-atíñu nuu ñáyivi ná ní'in tá'u-í kaku-i saa.

2

Tu'un kánúú já náma-ya yóó

¹ Jínu ñú'ún já chú'un va'a iní-yo taká tu'un ñi kajini so'o-yó-ún núsáá, chí nú túu te sanaa te sía-yo tú'un-ún. ² Chí tu'un ñi kaka'an ndájá'a-yá ñi kendoo ndaa. Te taká ñayivi ní'in iní jíín ñáyivi tú ní kájandatu, vatu-ñi ñi ní'in-í ya'u-i. ³ Te yóó, ndasa kaku-yó nú sío-ni-yó kóto-yó tú'un kánúú-ún ja náma-ya yóó núsáá. Chí xnáñúú-gá ñi jani ndijin máá Jito'o-yo tú'un-ún. Yúan-na te chaa ñi kajini so'o tu'un ñi ka'an-ya, ñi sákútu-dé tu'un-ún iní-yo. ⁴ Te Dios, ñi chindéé ní chituu-ya-dé ja ní

kajani ndaa-de tu'un-ún, te ni kasá'a-de tuni jín tíñu ñá'nu jín sín sín tíñu ja nánaa iní-yo sá'a. Te ni ja'a-ya Espíritu Santo nuu ná ñn ná ñn-de ndasa ni jata'an iní máá-yá.

Ni jito nchaq Jesús tundó'o kii nuu máá-yó

⁵ Chi tú ní ja'a-ya tú'un tá'ú táká ndajá'a tíñu nuu ñáyivi ja cháa-ún ja kaka'an-yo tú'un-ún. ⁶ Ko ío ñn tutu nuu ká'an ndaa ñn cha: Naja núku'un iní-ní ja kúu cha, chi tú kaxáan-dé. Te naún kúu máá Sé'e cha ja ndíto-ní-ya. ⁷ Ni nasásúchí núu-ní-ya vása táká ndajá'a. Yúan-na te ni sáná'nu-ní-ya. Te ni kaka'an jín'ún ñáyivi jín-yá ni sá'a-ní. Te ni jani-ní-ya tá'ú-yá tíñu nuu táká tíñu ni sá'a nda'a-ní. ⁸ Ni chúkú-ní taká ndatíñu chi ja'a-yá káandatu nuu-yá. Achí tutu. Chi taká ndatíñu káandatu nuu-yá, ni sá'a Dios. Te tú ni ñn ja tú jándatu nuu-yá ío. Ko té chá'an-ga kuni-yo ja kuándatu taká ndatíñu nuu-yá. ⁹ Ko vina a kájiní-yo núu Jesús, I'a ni ndusúchí núu, vása táká ndajá'a. Te ni ndo'o-ya te ni ji'i-ya. Te ja yúan ní nduñá'nu-ya te ni kaka'an jín'ún-i jín-yá. Te ja síkí tú'un luu ío iní Dios, te ni ji'i-ya ja'a táká ñáyivi. ¹⁰ Te Dios, ni sá'a-ya táká ndatíñu, te tñn-ya táká ndatíñu, te ncháka-ya kuá'a sé'e kingoyo-i nuu ndíi ncháa. Ja yúan ní io va'a ja ndó'o máá Jesús, I'a náma-ya-í, sá'a Dios, náva'a yija va'a Jesús jín tundó'o-ún. ¹¹ Chi Jesús, máá I'a sándoo, jín ñáyivi ní kandundoo, onde ñn-ni nuu Dios vaikoyo. Ja yúan tú kúka nuu Jesús skúnání-yá-i ñani-ya. ¹² Chi ni ka'an-ya: Kastu'ún-ná sí'ví-ní nuu táká ñani-ná, te ma'ñú tíku'ni nakana jaa-ná níí, áchí-ya. ¹³ Te

suní ká'an-ya: Ruu kandíja-ri nuu-yá. Te inga jínu ká'an-ya: Yá'a ndé'é-ró kánchaa-ri jín táká se'e ni ja'a Dios nuu-rí, áchí-ya. ¹⁴ Te nátu'un ni kakaku taká se'e modo ñayivi, suni súan ni kaku máá Jesús, náva'a kuu kuu-ya te yuán xnáa-yá kui'na já tñn kue'e kuu-yo. ¹⁵ Te suni náva'a kuu nama-ya taká ñayivi kájatíñu sáni níí vida-i nuu kuí'na, kuachi ja ní kayu'ú-i kuu-i. ¹⁶ Chi tú ní tñn-ya ndá'a máá ndájá'a, chi sua ni tñn ndija-ya ndá'a taká tata Abraham. ¹⁷ Te yuán níni ní nasama-ya nátu'un kándaa taká ñani-ya, náva'a kuu-ya ñn sutu ñá'nu ja kúndá'ú iní-ya yóó, te skíkuu-ya taká tiñu kuní Dios, náva'a kuanchaa-ya taká kuachi ñayivi. ¹⁸ Chi ni ndo'o máa-yá ja ní jito nchaa tá'an yuán jín-ya. Te ja yuán kúu chindéé chítuu-ya ñayivi nú jito nchaa tá'an-ún jín-i.

3

Ñá'nu-ga Jesús vásá Moisés

¹ Nánj mánj, ká'io ndoo-ró. Ja yuán ní kana ká'nu-ni-ya xiní-ro jín máa-rí ja nó'on-yo ándíví. Ná ndé'é-ró ndasa ni sá'a Jesús, I'a kúu apóstol, I'a kúu sutu ñá'nu, ja kákandíja-yó-yá. ² Chi ni skíkuu va'a-ya jín Dios, I'a ni chaa tiñu siki-yá, nátu'un ni skíkuu va'a Moisés jín vé'e-ya. ³ Ko Jesús, ví'í-gá ni nduñá'nu-ya vásá Moisés, nátu'un chaa jáni ve'e, ví'í-gá kúñá'nu-de vásá vé'e-ún. ⁴ Chi taká ve'e, kúva'a sá'a chaa. Ko I'a sá'a taká ndatíñu kúu máa Dios. ⁵ Chi Moisés, nátu'un mozo ni skíkuu ndija-de jín vé'e Dios. Te ni ka'an ndaa-de taká tu'un ja kuní-ya já kué-e-ga ka'an-de. ⁶ Ko ni skíkuu Cristo

nátu'un ñn se'e jíin vé'e Dios. Te ve'e-ún kákuu yóó, nú kuiñi nì'in-yó te kákusi iní-yo jíin tú'un káñukuu iní-yo ondé kivi ndi'i-na.

Tu'un ndetátú-yo

⁷ Ja yúan ní kuu nátu'un ká'an Espíritu Santo: Vina te ná kúni ná'in-ró tú'un ká'an-ya, ⁸ te ma ndúndava iní añú-ro, nátu'un nì kasáni'in iní-ro kivi ní jito nchaa-ri róó onde nuu ñú'un té'é. ⁹ Te yúan nì kajito nchaa ndiyi táa-ro rúu. Te nì kajini-de tiñu nì sá'a-ri jíin-de uu xiko kuia. ¹⁰ Ja yúan ní kitì iní-ri nuu ñáyivi-ún. Te nì ka'an-ri: Nene kásana-i iní añú-i, te tú ní kájini-i ichi-rí. ¹¹ Yúan ní kitì iní-ri, te nì ka'an nì'in-ri ja má kivi koyo kuti-í nuu ndetátú-ri, áchí-ya. ¹² Náni, núsáa te koto va'a-ró máa-ró jíná'an-ró, nává'a ma koo ni ñn-ró jíin añú ñáa ja tú kándíja kuti, te kuxio-ró núu Dios, I'a chakú sá'a. ¹³ Te ndita'an kivi ná ká'an nda'ú-ro jíin tá'an-ró, nini káka'an-yo ja vina kuu vina, nává'a ma sáni'in iní ni ñn-ró sá'a kuachi jíin tú'un xnda'ú. ¹⁴ Te nú kuiñi nì'in-yó jíin tú'un nì kejá'á-yó jíin ondé kivi ndi'i-na, yúan-na te ñn-na kákuu-yó jíin Cristo. ¹⁵ Chi súan ká'an: Vina te ná kúni ná'in-ró tú'un ká'an-ya, te ma ndúndava iní añú-ro, nátu'un nì kasáni'in iní ndiyi táa-ro sáa. ¹⁶ Chi ñáyivi ní kenda koyo jíin Moisés iní ñuu Egipto, nì kajini so'o-i tu'un nì ka'an-ya, te nì kasáni'in iní-i, vaša tú ndi'i-i. ¹⁷ Te ndé nuu ní kitì iní-ya uu xiko kuia-ún núsáa. Á nasu núu ñáyivi ní kasá'a kuachi-ún náún. Te nì kánaa máa-i onde nuu ñú'un té'é. ¹⁸ Te ndé jíin ní ka'an téyí-yá ja má kivi koyo kuti-í nuu ndetátú-ya. Á nasu jíin ñáyivi tú ní kajandatu

nuu-yá-ún náún. ¹⁹ Te kájiní-yo já tú ní kúu kivi koyo kuti-í, kuachi ja tú ní kákandíja-i.

4

¹ Ná yú'ú-yo núsáá, chi vasa ío ná'in-ga tu'un ni keyu'u-yá ja kivi koyo-yó ndétatú-yo jíin-yá, ko sanaa te in-ró ma kundéé-ró ní'in-ro tú'un-ún. ² Chi suni ni kajini so'o-yó tú'un va'a-ya, natu'un máá ñayivi-ún. Ko tú ní ní'in tíñu tu'un ni kajini so'o máá-i, kuachi ja tú ní kákandíja-i. ³ Ko yóó, ja kákandíja-yó, kivi koyo-yó núu ndétatú-ya, natu'un ni ka'an-ya: Ni ka'an téyí-rí kivi ní kití iní-ri, ma kivi koyo kuti-í nuu ndétatú-ri, áchí-ya, vasa a ni jinu ndi'i tíñu ni sá'a-ya ondé kivi ní jukuiñi ñuyivi. ⁴ Chi ío in tutu nuu yóso tú'un ni ka'an-ya sikí kivi usiá: Ni ndi'i ni sá'a Dios taká tíñu-ya, te ni ndetatú-ya kivi usiá, áchí. ⁵ Te ingá tu'un ká'an yá'a: Ma ndivi koyo kuti-í nuu ndétatú-ri, áchí. ⁶ Te ñayivi ní kajini so'o tu'un-ya xná'an-ga, tú ní kivi koyo-i, kuachi ja tú ní kájandatu-i nuu-yá. Ko kivi ná'in yakú ñayivi. ⁷ Te ja yúan ní jani tuku-ya ingá kivi. Chi ni kuu kua'a tiempo te jíin yú'u David ni ka'an-ya já vína kúu kivi-ún, natu'un a ni ka'an-ri ndivi'a: Vina te ná kúni ná'in-ró tú'un ká'an-ya, te ma ndúndava iní añú-ro, áchí. ⁸ Chi nú ní já'a Josué in nuu ndétatú-i jíná'an-i, yúan-na te ma ká'an-ga Dios sikí ingá kivi cháa núú. ⁹ Ja yúan kéndoo ná'in in nuu ndétatú ñayivi Dios. ¹⁰ Chi cháa kivi nuu ndétatú-ya, ndétatú-de taká tíñu sá'a-de, natu'un ndétatú máá Dios taká tíñu ni sá'a-ya. ¹¹ Ná ndúkú ndéé-yó kivi-yó núu ndétatú-ya yúan núsáá,

náva'a tú jungava ni ñn-yó, nátu'un máá-i, ja tú ní kájandatu-i sáá. ¹² Chi tu'un Dios, tu'un chakú, tu'un ni'in kúu, te xaan-gá vásá machete uu yu'u. Te kúndéé káan onde kúsñn iní jín añú-yo, te suni sásñn onde nuu káñutá'an yiki jín méke, te nándúkú víi ndasa jáni iní-yo jín ndása cháa iní añú-yo sá'a-yó. ¹³ Te tú ni ñn ndatíñu yísa'í nuu-yá. Chi taká-ni núña siki, te ká'in ndijin nuu I'a naki'in cuenta.

Jesús kúu sutu ñá'nu-ga ká'an-ya já'a-yo

¹⁴ Núsáá te káñava'a-yó ñn sutu ñá'nu. Máá Jesús Se'e Dios kúu-ya já ní ndivi-ya ándíví. Ja yúan ná kuñi ni'in-yó jín tú'un káka'an-yo. ¹⁵ Chi tú káñava'a-yó ñn sutu ñá'nu ja má kúu ta'u'u iní-ya yóo siki já vítá iní-yo, chi sua ñn núú-ni ni jito ncha-i-ya nátu'un yóo, ko tú kuachi ní sá'a-ya. ¹⁶ Núsáá te ná chúndéé iní-yo jáa-yo núu mesa-ya, nuu kúndá'ú iní-ya yóo, náva'a sá'a-ya túká'nu iní nuu kuáchi-yó, te ni'in-yo tú'un luu ío iní-ya hora ja kánandi'i-yó-ún.

5

¹ Chi taká sutu ñá'nu ja ní kaji-ya má'nú ñáyivi, ni jani-ya sutú-ún ja ká'an-de ja'a ñáyivi núu Dios, te soko-dé ndatíñu te ka'ni-dé kiti núu-yá ja siki kuáchi-i. ² Te sutu-ún, kuu ká'an vítá-de jín ñáyivi tú tu'a jín ñáyivi kájika sana, chi suni máá-de, vítá xaan iní-de. ³ Te ja yúan jínu ñú'ún já súni ka'ni-dé kiti núu-yá ja siki kuáchi máá-de, nasu máá ñn ja siki kuáchi ñáyivi. ⁴ Te ni ñn cha, ma kúu sáñá'nu-de máá-de ja kúu-de sutu, chi

sua Dios kúu I'a kaji cháa-ún, nátu'un nì kaji-ya Aarón. ⁵ Suni súan Cristo, tú ní sáñá'nu-ya máá-yá ja ní nduu-ya sutú ñá'nu, chì sua máá Dios, nì jani-ya I'a-ún, te nì ka'an-ya tú'un yá'a jíin-yá: Róo kúu Se'e-ri, te ruu kúu Táa-ro vína, áchí-ya. ⁶ Te suni ká'an-ga Dios inga tu'un: Ní káni kúu-ró sutú cuenta Melquisedec. ⁷ Te Cristo, nini chakú-ya ñúyivi yá'a, onde jíin ndúcha núu-yá nì nde'e kó'ó-yá ja ní jikan ta'u-yá. Te nì ka'an nda'ú-ya jíin máá Dios, I'a kuu nama-ya náva'a ma kúu-ya núú. Te ja súan nì chiñú'ún-yá Dios, te nì jini so'o Dios. ⁸ Te vasa Se'e Dios kúu-ya, ko jíin túndó'o nì kii siki-yá nì kutu'a-ya ndasa kuandatu-ya. ⁹ Te nuu ní yija va'a-ya, te nì nduu-ya I'a nama taká ñayivi káandatu nuu-yá, te kuchaku-i ní káni. ¹⁰ Te nì cháa Dios tiñu siki-yá ja ní nduu-ya sutú ñá'nu cuenta Melquisedec. ¹¹ Te ío kua'a tú'un ndatu'ún-yó siki-yá. Ko yí kaa ja káni káji-rí tu'un nuu-ro, kuachi ja kókon so'o-ró. ¹² Vina ní kákuu-ró maestro núú, chì ío kua'a tiempo káandíja-ró, ko jíinu ñú'ún já ingá jíinu stá'an in cháa nuu-ro ndasa kéjá'á tú'un Dios. Núsáá te kájinu ñú'ún-ró leche, nasu ndéyu ndáva. ¹³ Chì nú máá-ni leche káji'i-i, tú káju'ún va'a in-i jíin tú'un ndaa, kuachi ja súchí yíkin kákuu-i. ¹⁴ Ko ndeyu ndáva kúu ja kée ñáyivi ní kayija, chì a nì kakutu'a-i te kájiní va'a-i ndéja kúu ja vá'a ja ú'u.

6

Ná kúxnúú-yó te ná kuñi nì'in-yó

¹ Núsáá te ná skéndoo-yó tú'un núú Cristo, te ná kánduu-yo náva'a yija va'a-ga iní-yo. Te ma náki'in jáá tuku-yó ondé ja'a ja nákani iní-yo ndasa ni kasá'a-yó tíñu ñáá, ndasa ni kandíja-yó núú Dios, ² jíín tú'un jánducha, jíín tú'un xndée-yó ndá'a-yo xiní ñáyivi, jíín tú'un ja náchaku-i ma'ñú ndíyi, xí jíín tú'un ja tá'nu ndatu-i ní káni. ³ Te tíñu yá'a sá'a ndija-yó te nú ná kuá'a máa Dios tu'un. ⁴ Chí nú ío ñáyivi já á ni kajúku'un iní-i ñn jínu, te nú ni kata'ni-i ta'u ándívi, te nú suni ni kani'in-í tá'an-i Espíritu Santo, ⁵ te nú suni súan ni kata'ni-i tu'un va'a Dios jíín táká fuerza kuaa chaa, ⁶ yúan-na te nú ndu'ichí iní-i-ya, te ma kúu kuti ndéjá'á jáa-i ja nákani iní-i sá'a-yó, chí sua kája'ni túku-i Se'e Dios jiká cruz, te kája'a-i tuká nuu-yá nú súan. ⁷ Chí nú kua'a jínu kúun sau núú ñn ñu'un te ndí'i-ni-cha jí'i, te já'a yua kuatíñu máa cháa kájitu-ún, yúan-na te kúsi iní Dios jíín ñú'un-ún. ⁸ Ko nú máni iñu jíín ncháa kána nuu ñú'un-ún, yúan-na te jita iñ ñú'un-ún. Te yachí naa, chí kití iní jito'o jíín, te ñn kiví te kayu. ⁹ Ko ja sikí róó jíná'an-ró, ñáni máni, vasa káka'an-ri tu'un yá'a, ko káñukuu iní-ri ja ná sá'a-ga-ro tíñu va'a ja kánúú sá'a cha a ni kaku. ¹⁰ Chí nasu I'a ñáa kúu Dios ja náa iní-ya tíñu kásá'a-ró, chí ja sikí sí'ví-yá te ni kakundá'ú iní-ro táká ñáyivi ndóo, te suni kákuu-ró jíín ondé vina. ¹¹ Te kákuni-ri ja ná ñn ná ñn-ró ná kúkuu-ró jíín súni tíñu-ún onde kiví ndí'i, náva'a skíkuu va'a-ró ndasa kuní tu'un káñukuu iní-ro. ¹² Te ma kóo uun iní-ro jíná'an-ró, chí sua ná ndáku-ró ñáyivi já ní'in-í tu'un ni keyu'u-yá,

sá'a tu'un kákandija-i jíin já ká'io paciencia iní-i. ¹³ Chi kivi ní keyu'u Dios nuu Abraham, ni ka'an téyí-yá jíto jíin núu máá-yá, chi tú ní kúu ka'an téyí-yá ja ingá i'a kúñá'nu-ga kuu testigo-ya. ¹⁴ Te ni ka'an-ya: Jandaa ja chindéé chítuu ndija-ri róó, te ndea xaan-ro sá'a-ri, áchí-ya. ¹⁵ Te ja yúan súan jíin paciencia ni jandéé iní Abraham, ni ndatu-de, te vásá ní ni'in-dé tu'un ni keyu'u-yá. ¹⁶ Chi taká chaa, kaka'an téyí-de nuu in ja kúñá'nu-ga vásá máá-de, te jíin tú'un téyí-ún kúndaa ij iní-de siki tú'un kástatá'an-de. ¹⁷ Te kuní Dios stá'an ndijin-ya núu ñáyivi xíin tá'u, ja má nátu'u kuti iní-ya tú'un ni keyu'u-yá nuu-í. Te ja yúan ní ka'an téyí-yá, ¹⁸ náva'a yóó, ja ní kanatu'ma-yó-yá, ná ndúndéé xaan iní-yo, te kundikin-yo tú'un káñukuu iní-yo, chi jíin úu tu'un yúan ma kúu kuti xndá'ú Dios, ja nátu'u iní-ya. ¹⁹ Káñukuu iní-yo tú'un-ya-ún, te ja yúan kéndoo ni'in kéndoo kútu añú-yo, te yúan sá'a ja nátu'un kivi-yó iní cuarto ij xaan íchi yatá sá'ma ndíta kaa. ²⁰ Te iní yúan ni kivi Jesús xna'an-ga vásá máá-yó. Te ní káni ní nduu-ya in sutu ñá'nu cuenta Melquisedec.

7

Cuenta Melquisedec

¹ Chi chaa Melquisedec, rey ñuu Salem jíin sutú nuu máá Dios ñá'nu, ni kuu-de. Te ni kenda-de ni janata'an-de Abraham kivi ní naxió káva chaa-ún ja ní jaka'ni-dé kua'a rey. Te ni jikan ta'u-dé ja'a Abraham. ² Te suni ni ja'a Abraham in siki uxí ja taká ndatíñu nuu-dé. Te sí'ví núú-de kúu Melquisedec, ja kuní ka'an: Rey sá'a tiñu ndaa.

Yúan-na te suni nání-de rey Salem, ja kuní ka'an; Rey ndíso tu'un vindáa vinené. ³ Tú táa-de, tú náa-de, ni tata-de. Te suni tú kiví ní kaku-de, ni tú kiví kúu-de, chi ní nduu-de nátu'un máa Sé'e Dios. Chi cháa-ún, ñn sutu ní káni kúu-de. ⁴ Nde'é ndasa ni kuñá'nu-de, chí tatá ñúu-yo Abraham, sikí táká ndatíñu ni janchaa-de nuu rey, ni ja'a-de ñn sikí uxí nuu cháa-ún. ⁵ Te cháa kákuu se'e Leví ja kákuu sutu, ni ta'u tíñu nuu-dé ja kí'in-de ñn ja sikí uxí nuu ñáyivi nátu'un ká'an ley. Te kí'in-de nuu ñaní-de vasa suni chíi Abraham ni kenda koyo-de. ⁶ Te Melquisedec, vasa tú ní kenda tata-de chíi ñáyivi-ún, ko ni kí'in-de ñn ja sikí uxí nuu Abraham, te ni jikan ta'u-dé ja'a Abraham, cháa xín tú'un ni keyu'u-yá. ⁷ Te a kájiní va'a-yó já jikán ta'u cháa ñá'nu-ga ja'a cháa lúli. ⁸ Te ichi yá'a, ñn ja sikí uxí káki'in ndija cháa ja jí'i níni. Ko cháa yúan, suni ni kí'in-de, te kájani ndaa-i tu'un-de ja chakú-de. ⁹ Te Leví, cháa ni kí'in ñn ja sikí uxí nuu ñáyivi, suni nátu'un jíin Abraham ni ja'a-de ñn ja sikí uxí nuu Melquisedec, ¹⁰ chí ñú'un-ga Leví chíi Abraham, tatá ñúu súká-de, kiví ní naketá'an cháa-ún jíin Melquisedec.

Ja ní naa táninu sutu aná'an

¹¹ Sutú ni kekoyo chíi tata Leví kákuu ja ní kaja'a ley nuu ñáyivi ondé sáa. Te nú ní káyija va'a-i sá'a máa-de núu, te naún níni júkuiñi inga sutu cuenta Melquisedec, ja násu cuenta Aarón kúu núsáa. ¹² Chí nú ni nasama taká sutu, yúan-na te jínu ñú'ún násama ley. ¹³ Tu'un máa Jesús ká'an-yo, te chíi inga tata ni kaku-ya. Te ni ñn tá'an-ya, tú

ní játíñu kuti núu altar. ¹⁴ Chì a kájini ndaa-yo já chíi tata Judá ñi kaku máá Jító'o-yo. Te cuenta tata yúan, tú naún tu'un ní ká'an Moisés ja kúndiso-i tíñu sutu. ¹⁵ Te ndijin-ga kúu tu'un yá'a, chi ñi nukuiñi inga sutu cuenta Melquisedec. ¹⁶ Te I'a-ún, ñi nukuiñi-ya kúu-ya sutú, ko nasu já ní kaku-ya chíi tata sutu nátu'un ká'an ley, chi sua sikì já ndiso-ya fuerza ja má kúu kuti-yá. ¹⁷ Chì súan yóso ndáa tu'un máá-yá: Máá-ró kúu ñn sutu ñí káni, cuenta Melquisedec, áchí. ¹⁸ Te tíñu ñi ta'u núu-yo xná'an-ga, ñi jasú ndija-ya, kuachi ja vítá máá, jín já tú ní'in tíñu, ¹⁹ chí ley, tú ní síyja kuti ní ñn. Yuán-na te ñi ní'in-yo ñn tu'un va'a-ga ja káñukuu ñi-yo jín, te jín tú'un yúan kandita-yó núu Dios. ²⁰ Te súan ñi ka'an téyíí-yá kivi ní kenda máá. ²¹ Chì sava-ga cha-a-ún ñi kani'in-dé tíñu sutu, ko tú ní kúu jín tú'un téyíí. Ko jín Jesús, chi ñi ka'an téyíí Dios súan: Ñi ka'an téyíí máá Tatá Dios te ma nátu'u ñi-ya, máá-ró kúu ñn sutu ñí káni cuenta Melquisedec, áchí-ya. ²² Te jín Jesús ñi kukútu contrato va'a-ga, nátu'un ñi ka'an Dios yuán. ²³ Te sava-ga sutu-ún tú ní kúu kuatíñu-de ñí káni, chí káji'i káji'i-ni-de núu, te ja yúan ní ka'io kua'a-dé. ²⁴ Ko I'a yá'a kúu-ya sutú ja tú sama kuti-yá, chí chakú-ya ñí káni. ²⁵ Ja yúan súni kúu nama-ya táká ñayivi ñí káni-ní nú kándita-i nuu Dios jín-yá, chí ñí káni chakú-ya náva'a ka'an-ya já'a-í jíná'an-i. ²⁶ Chi ñi kajinu ñú'un-yó ñn sutu ñá'nu nátu'un máá-yá. Chì sutu ñi kúu-ya, túu kuachi-ya, ío ndoo-ya, te sñn kúu-ya núu ñáyivi kásá'a kuachi, te ñá'nu luu xaan-ga ñi nduu-ya

vásá ándíví. ²⁷ Te tú níni já ndíta'an kivi sokó-yá kiti já sikí kuáchi máa-yá xna'an-ga, te vásá sikí kuáchi ñayivi, nátu'un nī kasá'a sutu ñá'nu onde sáá, chí ñn jínu-ni nī sá'a-ya súan ja ní soko-yá máa-yá. ²⁸ Chí máá ley, jáni cháa vitá inī kákuu-de sutu ñá'nu. Ko tu'un nī ka'an téyí Dios, nī cháa kuee-ga vásá ley. Te jín tú'un-ún nī jani Dios máá Sé'e-ya. Te I'a-ún, nī yija va'a-ya já kúu ní káni.

8

Īn sutu ñá'nu inī andíví

¹ Núsáá te tu'un kánúú-ga nuu táká tu'un káka'an-yo-ún kúu tu'un yá'a: Káñava'a-yó ñn sutu ñá'nu súan, te káncháa-ya íchi lado vá'a mesa nuu tá'ú tíñu Dios ñá'nu inī andíví. ² Te já tíñu-ya iní cuarto ñ, jín iní ve'e ñii íi ndíja ja ní jani máá Tatá Dios, nasu cháa ní jáni-ún. ³ Te taká sutu ñá'nu, ká'ñn-de ja kásoko-dé ndatíñu jín kiti núu Dios. Ja yúán súni súan jínu ñú'ún já kóo ja sokó I'a sutu yá'a nuu Dios. ⁴ Ko nú kánde-ya iní ñuyivi, ma kúu kuti-yá sutu núu, chí a ká'io sutu ja kásoko ndatíñu nuu Dios nátu'un ká'an ley. ⁵ Chí tíñu kásá'a-de, máni ñn copia ñn muestra tíñu andíví kúu, nátu'un nī ka'an Dios jín Moisés kivi ní kejá'a-de sá'a-de ve'e ñii íi: Nde'é vá'a-ró, te sá'a-ró táká ndatíñu nátu'un káa muestra nī jini-ro já ní stá'an-ri nuu-ro onde yuku-ún, áchi Dios jín-de. ⁶ Te contrato jáá kúu ja vá'a-ga nasu já tu'ú, chí ndiso tu'un ja ní kaa-ga nī keyu'u Dios. Te nátu'un va'a-ga ku'a ja jáá-ún, suni súan ku'a kúu vina ja vá'a-ga tíñu ndiso Cristo, ja kúu-ya

yú'u núu máá contrato jáá. ⁷ Chì nú ní kée va'a va'a contrato xnáñúú, te tú níni kóo inga contrato uu núú. ⁸ Suni nì jini Dios ja tú ní kée va'a va'a tu'un-ún, te nì ka'an-ya: Chaa ñn kivì já násá'a-ri ñn contrato jáá jíin ñáyivì Israel jíin ñáyivì Judá, áchí máá Tatá Dios. ⁹ Ko nasu nátu'un contrato nì sá'a-ri jíin ndíyi táa-i, kivì ní tñn-ri nda'a-dé ja ní kiñi'in-ri-de inì ñuu Egipto. Chi kuachi máá-de kúu ja tú ní ká'íin nì'in-de sikì contrato-ri. Ja yúán tú ní játú'ún-rí ja ká'an-de, áchí máá Tatá Dios. ¹⁰ Te ya'á kúu máá contrato nasá'a-ri jíin ñáyivì Israel onde ná já'a taká kivì-ún. Chu'un-ri ley máá-rí xini-í, te suni chaa-ri ley-ún inì añú-i. Te kuu-ri Dios máá-i. Te máá-i jíná'an-i kuu-i ñáyivì máá-rí. Achí máá Tatá Dios. ¹¹ Te tú níni kástu'ún ná ñn ná ñn-i nuu tá'an-i, nuu ñaní-i: Ná kuní-ro núu máá Tatá Dios. Chi taká-i kunì-i ruu, onde ñáyivì lúlí-ga te onde ñáyivì ñá'nu-ga. ¹² Chì kundá'ú inì-ri-i vasa tíñu ñáá nì kasá'a-i, te ni ma kúná'án kúti-gá-ri kuachi nì kasá'a-i, áchí máá Tatá Dios. ¹³ Te ja súan ká'an-ya tú'un contrato jáá-ún, te sá'a-ya cuenta ja á kuajita ja xnáñúú. Te ja á kuajita te a kuakutú'ú, a yani naa ìi.

9

Ja ní'in tíñu niñi-yá jíin contrato jáá

¹ Ko contrato xnáñúú suni nì tá'ú tíñu ndasa chiñú'ún-i-ya, te ndíso ñn cuarto ìi inì ñuyivì yá'a. ² Chì nì kajani-i ñn ve'e ñii. Te ichi fuera nì ìo ñn cuarto ja ní nání cuarto ìi. Te inì yúan nì ìo candelero, jíin mesa, jíin státilá káxiukú ndijín. ³ Te yata sá'ma úu ndíta kaa ichi inì ve'e ìi, nì ìo inga

cuarto, *n̄i* nání cuarto *īj* xáan. ⁴ Te *in̄i* yúan *n̄i* *io* *in̄n* ko'o kúu oro, jín janú tú'un contrato, ja ndasú oro *n̄í* tú'u siki. Te *in̄i* janu-ún kánde *in̄n* tija'an oro ja *n̄ú*'un staa ándíví, jín yúnu xí Aarón ja ní nana numa, jín yúu tabla nuu yóso tú'un contrato. ⁵ Te siki janú-ún ká'ín figura querubín luu, kásá'a-i kati, kájasu-i siki tapa janu-ún nuu *n̄ú*'un yúyú niñí. Ko siki táká tu'un yúan, tú núña-yó vna ja ká'an kájí-yó. ⁶ Te nuu ní jinu tu'a taká tiñu yá'a, te núu-ni núu-ni kivi koyo sutu *in̄i* cuarto *in̄n*, kásá'a-de tiñu cuenta sutu. ⁷ Ko *in̄i* cuarto uu-ún, *ch̄i* máa *in̄n*-ni sutu *n̄á*'nu-ga kúu kivi-de, te suni máa tú'un-ni vuelta ja kuiá. Te tú kivi-de te nú túu niñi já sokó-dé nuu Dios siki máa-de jín siki já kásáña'mu *n̄ay*ívi. ⁸ Te súan stá'an Espíritu Santo nuu-yo, já té nuña-ga ichi kivi koyo-yó iní cuarto *īj* ándíví, níni kándi *ve*'e *n̄i* *in̄i* *n̄uy*ívi. ⁹ Te yuán kúu *in̄n* tu'un siki tiempo vna, te jín modo-ún kásoko-dé ndatiñu, te kája'mu-de kiti núu Dios. Ko vasa káchiñú'ún-i-ya súan, *m̄a* yija va'a iní añú-i sá'a. ¹⁰ *Ch̄i* máni ley yúkú kúu-ún, ndasa kee-yo, ndasa ko'o-yó, ndasa ndundoo-yó. Te *n̄i* ndiso tíñu onde *n̄i* chaa máa já vá'a-ga. Te *n̄i* nasama. ¹¹ Ko *n̄i* chaa Cristo, te sutu *n̄á*'nu nuu táká tu'un va'a-ga-ún kúu-ya. Te *n̄i* kivi-ya iní *ve*'e *īj* ándíví, ja tú ní kuva'a jín ndá'a, ni nasu cuenta *n̄uy*ívi kúu, te kánú-ga te va'a-ga kúu vásá já áva-ún. ¹² Ko nasu jín niñí ndíxí'ú, xí niñí chélu, *ch̄i* jín niñí máa-yá *n̄i* kivi-ya iní cuarto *īj* ándíví ja *in̄n* máa tú'un-ni jinu ja *n̄í* káni. Te *n̄i* kundéé-yá *n̄i* nakuaan-ya yóo ja *n̄í*

káni. ¹³ Chì onde sáa te niñi xndikì jín niñí ndíxí'ú, jín yáa núu kayú chelu, ni joso yúyú-de sikì ñáyivi chá'an, te ni kandundoo-i onde jín yíki kúñu-i, ni sá'a. Te nú súan ní'in tíñu niñi kítí-ún, ¹⁴ núsáa te naga ni kuu niñi Cristo ja má náka cha iní añú-ro núu tíñu ñáa kásá'a-ró, náva'a kuu kuatíñu-ró núu Dios, I'a chakú. Chì Cristo, tú chá'an kúti-yá, te ni soko-yá máa-yá nuu Dios, ni sá'a Espíritu ja ío ní káni. ¹⁵ Ja yúan kúu-ya yú'u núu sikì ñin contrato jáa, náva'a ñáyivi jáa ni kana Dios xini-í, ni'in-í ta'u já kéndoo ní káni nátu'un ni keyu'u-yá. Chi ni jii Jesús, te ja yúan ní janchaa-ya kuáchi ni kasá'a-i ná ni kaxiukú-i chii contrato xnáñúú. ¹⁶ Chì nuu ío ñin testamento, te kánúú já kúu cha ni sá'a contrato-ún. ¹⁷ Chì ñin testamento, onde nú kuu cha ni sá'a, yúan-na te ni'in tíñu. Ko nú nini chakú cha ni sá'a, tú ní'in tíñu kuti. ¹⁸ Ja yúan, va cha contrato xnáñúú, tú ní kúkútu, onde nú túu niñi. ¹⁹ Chì nú a ni ka'u ndi'i Moisés taká tu'un tá'ú tíñu yóso núu ley nuu ndívii ñáyivi, yúan-na te ni ki'in-de niñi chélu, jín niñí ndíxí'ú, jín ndúcha, jín íxi kuá'a, jín ñin yokón, te ni joso yúyú-de sikì máa tutú-ún jín sikì ndívii ñáyivi. ²⁰ Te ká'an-de: Ya'a kúu niñi cuenta contrato ja ní tá'ú tíñu Dios nuu-ro, áchi-de. ²¹ Suni súan jín niñí-ún ni joso yúyú-de máa vé'e ñii jín taká ko'o kájatíñu nuu káchiñú'ún-de-ún. ²² Te jandaa, ja á yani taká ndatíñu ndundoo jín niñí cuenta ley, chi nú tú kati niñi te ma koo kuti tóká'nu iní-ya núu kuáchi-i núu. ²³ Chì fuerza ja jín modo yúan ni ndundoo taká copia ndatíñu ío andíví, ko máa ndatíñu andíví-ún, níni ní soko já vá'a-ga cuenta máa vásá yúan. ²⁴ Chì

tú ní kivi Cristo iní ñn cuarto ij já ní kuva'a nda'a, nátu'un ñn muestra ndija, chí sua iní máa ándívi ní ndívi-ya náva'a kundij-ya vína ka'an-ya já'a-yo ndé'é jíin núu Dios. ²⁵ Te nasu ní kivi-ya yúan ja núu-ni núu-ni soko-yá máa-yá, nátu'un kivi sutu ñá'nu ndita'an kuia iní cuarto ij jíin niñi tatú. ²⁶ Chí nú súan, te kánúú já ndó'o-ya kuá'a jínu onde kivi ní jukuiñi ñuyívi núú. Ko sasua, onde kivi jínu ñuyívi ni kenda ndijin-ya ñn máa tú'ún-ni jínu ja ní káni, te ni soko-yá máa-yá náva'a kuancha-ya kuáchi. ²⁷ Te nátu'un ni kunda-ya kúu taká cha-ya ñn jínu-ni, yúan-na te kivi koyo-de nuu sánda-ya Dios tiñu-de. ²⁸ Suni súan Cristo, ni soko-yá máa-yá ñn máa tú'ún-ni jínu náva'a kundiso-ya kuáchi kua'a ñáyivi, yúan-na te kenda ndijin-ya vuelta uu, ko nasu já kuáncha-ya kuáchi, chí sua ja náma-ya táka ñáyivi káinda-tu-i-ya.

10

¹ Te máa ley, chí máni ñn kuanda'u kúu sikí taká ndatíñu va'a ja cháa kuee-ga. Ko nasu forma ndija máa ndatíñu-ún kúu. Te ja sikí kítí kája'ni-í-ún, núu-ni núu-ni kásoko-í ndita'an kuia. Te ni ma kúu kuti síyja ñáyivi kuní jakoyo nuu-yá. ² Te nú kúu sá'a núú, te naja tú ní jukuiñi-i ja kásoko-í-ti núsáa. Chí ñáyivi káchiñú'ún-ún, nú a ni kendoo ndoo ij-í ñn jínu-ni sá'a yúan núú, te ma kakán-ga añú-i kuáchi sikí-í núú. ³ Ko sikí já kásoko-í-ti-ún, te a jiní-yo já kánuku'un iní-i kuáchi-i ndita'an kuia. ⁴ Chí niñi xndiki, jíin niñi ndíxí'ú, ma kúu kuti kuáncha-ya kuáchi. ⁵ Ja yúan kivi ní kii Cristo

iní ñuyívi, nī ka'an-ya jíin Dios: Ja kája'ni-í-tī jíin
 já kásoko-í ndatíñu nuu-ní, tú játa'an iní-ní, ko nī
 sátu'a-ní ñn yiki kúñu máá-ná. ⁶ Ja kája'mu-i-tī
 kásoko-í-tī núu-ní sikī já kúxio kuachi-i, tú ní kúsii
 iní-ní jíin, áchí-ya. ⁷ Yúan-na te nī ka'an-ná: Súan
 yóso tú'un-ná nuu tutú: Aī Tátā Dios, yá'a kándij-ná
 náva'a skíkuu-ná ja játa'an iní máá-ní, áchí-ya.
⁸ Súan ká'an tu'un vai ichi yatá: Ja kája'ni-í-tī
 jíin já kásoko-í ndatíñu nuu-ní, jíin já kája'mu-i-tī
 kásoko-í-tī núu-ní sikī já kúxio kuachi-i, tú játa'an
 iní-ní, ni tú kúsii iní-ní jíin, áchí-ya. Ndatíñu-ún
 kásoko-í nátu'un ká'an ley. ⁹ Yúan-na te nī ka'an-ya:
 Aī Tátā Dios, yá'a kándij-ná náva'a sá'a-ná tiñu
 játa'an iní máá-ní, áchí-ya. Ja súan nī ka'an-ya,
 te nī janchar-ya tú'un ñn náva'a nakani-ya tú'un
 uu-ún. ¹⁰ Te jíin tú'un nī jata'an iní máá Dios,
 te nī kandundoo-yó ní sá'a-ya sikī já ní soko Je-
 sucristo yiki kúñu-ya, ko ñn máá tú'ún-ni jínu nī
 sá'a-ya súan ja ní káni. ¹¹ Núsáá te taká sutu,
 vasá kája'an-de ndita'an kivi kájatíñu-de, te kua'a
 jínu kásoko-dé suni suni-ni modo ja kája'ni-dé-tī,
 ko yuán ma kúu kuti kuánchar kuachi-i. ¹² Ko
 Cristo, ñn máá tú'ún-ni jínu nī soko-yá máá-yá
 ja sikī kuáchi-yó ondé ní káni, yúan-na te nī
 nungoo-ya ichi ndává'a Dios, ¹³ ndátu-ya tiempo
 ondé ná kúxiukú ñáyivi kájito u'u tá'an jíin-yá, kuu-i
 teyu kuxndíi ja'a-yá. ¹⁴ Chī jíin ñn máá tú'ún-ni
 jínu ja ní soko-yá máá-yá, te ní káni ní kayija
 ñáyivi ndóo nī sá'a-ya. ¹⁵ Te máá Espíritu Santo
 kúu-ya testigo nuu-yo sikī tú'un yúan, chī xna'an-ga
 ká'an-ya. ¹⁶ Yá'á kúu máá contrato nasá'a-rí jíin-i

jíná'an-i, onde ná ndí'i taká kivi yá'a. Te chu'un-ri ley-ri iní añú-i. Te suni chísó-rí tu'un-ri-ún iní xini-í jíná'an-i, áchí máá Tatá Dios. ¹⁷ Yúan-na te ká'an-ga-ya: Ma núku'un kuti-gá iní-ri kuáchi nì kasá'a-i jíin tíñu chá'an ní kasá'a-i, áchí-ya. ¹⁸ Núsáá te nú a nì sá'a-ya tóká'nu iní-ya sikí táká-ún, tuká naún ío ja sokó-gá sikí kuáchi.

Ja núña ichi kivi-yó iní cuarto ñi

¹⁹ Ja yúan, ñáni, a chúndéé iní-yo kivi-yó iní cuarto ñi ándiví sá'a ññi máá Jesucristo. ²⁰ Chi nì juña-ya ñn ichi jáá chakú, náva'a kivi-yó íchi yatá máá sá'ma ndíta kaa, te yúan kuní ka'an ja máá yíki kúñu-ya kúu. ²¹ Te káñava'a-yó ñn sutu ñá'nu xaan ndíto ve'e Dios. ²² Núsáá te ná kándita-yó núu-yá, jíin añú-yo já ío ndaa ja sikí tú'un kákandíja va'a-yó, jíin añú ja ní ndundoo sikí táká tíñu jáni ñáá iní, chi nì joso yúyú-yá ññi-yá sikí, jíin yíki kúñu-yó já ní nakacha-yó jíin ndúcha ndóo. ²³ Ná kuñi nì'in-yó jíin tú'un nì kaka'an-yo kákandíja-yó te káñukuu iní-yo. Te ma káka yátá-yó núsáá, chí skíkuu va'a I'a nì keyu'u tú'un-ún. ²⁴ Ná ndé'é vá'a-yó ndasa skandá-yo tá'an-yó, ja ná kúndá'ú-ga iní-i tá'an-i, jíin já ná sá'a-i taká tíñu va'a. ²⁵ Ná nátaKa ná'ín-yó, ma sía-yo nátu'un kásá'a sava-i, chí sua ná ká'an ndéé-yó jíin tá'an-yó. Ko ná kuítú-gá iní-ro sá'a-ró, chí kájiní-ro já kuákuyani máá kivi-ún. ²⁶ Chí nú kusí iní-yo sá'a-yó kuáchi ja súan a nì jatá'ú-yó tú'un ndaa, tuká kéndoo kuti já kúu kuu-ga ja sikí kuáchi-ún. ²⁷ Chí sua ñn nuu yú'ú xaan-yo já ndón-da-ya sikí-yo ío, jíin ñn nuu kánda

yáá ñú'un íó, náva'a kókó ñáyivi kájito u'u tá'an jíin-yá. ²⁸ Ñáyivi ní ské'ichi ley Moisés, jí'i ná'in-i, tú ñáun tu'un kúndá'ú iní íó, te nú ñi kaka'an ndaa uu xí uní testigo. ²⁹ Tava-ro cuenta núsáá, chí naga ñi kuu ja má ndó'o xaan-gá ñáyivi kuañú ja'a sikí Sé'e Dios jíin já jáni iní-i ja káchá'an niñi contrato, vasa jíin niñi-ún ñi ndundoo-i, jíin já sákátá-i nuu máá Espíritu ndíso tu'un luu. ³⁰ A kájiní-yo núu I'a ñi ka'an: Nani'in tá'an máá-rí jíin-i, máá-rí kua'a ya'u-i, áchí máá Tatá Dios. Te inga jínu ká'an: Máá Tatá Dios koto ncha-a-ya ndasa kaa ñáyivi máá-yá, áchí. ³¹ Ìn tiñu yú'ú xaan-yo sá'a, kúu ja júngava ñn ñáyivi iní nda'a Dios, I'a chakú. ³² Ko ná núku'un iní-ro sikí táká kivi ní kendo ichi yatá, chí ñi nastúun-ya iní ja jiní tuní-ro. Yúan-na te nasaa ja sín sín tundó'o ñi xndóna-i sikí-ro. ³³ Chí ñn modo ñi kaka'an ndijin-i sikí-ro, te ñi kaxndó'o ndijin-i róo. Te inga modo suni ñi kanduu-ró tá'an ñáyivi ní kando'o súan. ³⁴ Chí suni ñi kundá'ú xaan iní-ro já kánde vekaa. Te ñi kakusi- ní iní-ro, vasa ñi kasakuí'ná ñúkúún-i ndatíñu-ró, chí a kájiní-ro já ondé andívi káñava'a-ró ñn ta'u vá'a xaan-gá, te koo ní káni. ³⁵ Ma sí-a-ro modo ja káchundéé iní-ro, chí kua'a xaan tá'u ndíso tu'un-ún. ³⁶ Chí kánúú koo paciencia iní-ro, náva'a ni'in-ro já ní keyu'u-yá, onde nú ñi sá'a-ró tíñu játa'an iní Dios. ³⁷ Chí ñn núnúu-na te chaá máá I'a kii, te ma kúkuéé-ya, áchí. ³⁸ Ko máá ñáyivi ndáa-ri, chí sikí já kákandíja-i te kuchaku-i. Ko nú ñi jika yátá-i, ma kúsi iní añú-ri sá'a-i, áchí-ya. ³⁹ Ko yóó, nasu tá'an ñáyivi kásá'a súan kákuu-yó já káka yátá-yó te xnáa-yo máá-yó, chí sua kákuu-yó tá'an ñáyivi kákaku jíin

tú'un kákandíja va'a-i.

11

Siki tú'un kándíja

¹ Te tú'un kándíja-yó kúu modo ja jiní-yo já ío seguro taká ndatíñu káñukuu iní-yo, chi yuán kúu tuni ja ío ndija taká ndatíñu ja tú jiní-yo núu. ² Chi nì kākandíja chaa aná'an, te ja yuán ní jatú'un-yá-de. ³ Kákandíja-yó, te yuán kájuku'un iní-yo já ní sáva'a Dios ñuyívi jíin tú'un nì ka'an-ni-ya. Te chii ndatíñu ja tú jiní-yo núu, nì kuva'a ndatíñu ja á jiní-yo núu. ⁴ Nì kandíja Abel, te yuán ní ja'mu-de ndatíñu ja vá'a-ga nì soko-dé nuu Dios vásá Caín. Súan nì kandíja-de, te nì jatú'un Dios ja ío ndaa-de, chi súan nì sá'a-ya já ní jatá'ú-yá ndatíñu nì soko-dé nuu-yá. Te vasa a nì jí'i-de, ko ká'an-ni-de jíin tú'un nì kandíja-de. ⁵ Nì kandíja Enoc, te yuán ní naki'in-ya-dé kua'an-ya jíin-de, te tú ní jí'i-de. Te tú ní ndénda kuti-dé nì kasá'a-i, chi nì naki'in Dios-de. Te onde ná té naki'in-ga-ya-dé, te nì jatú'un Dios-de ja ní kusii iní-ya ní sá'a-de. ⁶ Ko nú tú kándíja-yó, te ma kúsii iní Dios sá'a-yó, chi chaa kuni ja nuu Dios, kánúú kándíja-de ja ndíto chakú-ya jíin já kuá'a-ya yá'u nuu táká ñayívi kánandúkú-i-ya. ⁷ Nì kandíja Noé, te yuán ní ka'an nì'in Dios jíin-de siki sáva tiñu ja té kuni-ga-de nuu. Te ja ní chu'un iní-de, te yuán ní sáva'a-de ñn barco nává'a kaku-de onde jíin ní vé'e-de. Ja súan kándíja-de, te nì nakuxndíi-de siki ñuyívi. Te nì nduu-de ñn chaa ní'in tá'u siki já kéndoo ndaa-i ja kákandíja-i. ⁸ Nì kandíja Abraham, te yuán ní jandatu-de nì kenda-de kua'an-de

kivi ní kana-ya xini-dé, náva'a ja-de ñn lugar nuu kuá'a-ya núu-dé kuu ta'u-dé. Te ni kenda-de kua'an-de, vasa tú jini-de ndénu kí'in-de. ⁹ Ni kandíja-de, te yuán ní nchaa-de natu'un chaa jíká núu ñú'un ní keyu'u-yá ja kuá'a-ya núu-dé. Yuán ni nchaa-de ini ve'e kuii jín Isaac jín Jacob, chi suni suchí ní'in tá'an ta'u núu ní keyu'u-yá-ún kákuu suchí-ún. ¹⁰ Chi ni ñukuu ini-de koo ñn ñuu jín cimíento, ja máá Dios kúu I'a chutá'an-ya te sá'a-ya-ún. ¹¹ Suni ni kandíja máá Sara, te yuán ní ni'in-ña fuerza ni nuku'un se'e-ña, vasa ña'an numá ni kuu-ña. Te ni skáku-ña ñn se'e onde tiempo ni ja'a xaan kuiá-ña, chi ni kandíja-ña já skíkuu va'a máá Dios tu'un ni keyu'u-yá. ¹² Ja yuán súni súan ni kakaku kua'a-í ni sá'a ñn-ni chaa, vasa a ni yii xaan-dé. Ko tata-de ni ndea xaan, natu'un tiñuú xini ándiví, jín natu'un ñití kaa yu'u mar, ja má kúu ka'u-yó. ¹³ Nini kákandíja-de te ni kaji'i taká chaa-ún, vasa tú ní kani'in-dé ja ní keyu'u-yá. Ko ni kande'é jíká-ni-de nuu, te ni kaka'an-de sa'an kúta'u jín. Te ni kaka'an ndaa-de ja chaa jíká, jín chaa káxiukú núu-ni, kákuu-de. ¹⁴ Chi chaa kaka'an súan, a kástá'an ndijin-de ja kándúkú-de ñn ñuu máá-de ja kúxiukú máá-de. ¹⁵ Chi nú ní nákaní ini-de ñuu nuu ní kenda koyo-de-ún núu, ío modo ja náxío káva-de, nú ní kákuu-ni-de núu. ¹⁶ Ko ni kakuni-de inga ñuu va'a xaan-gá ja ío onde andiví. Ja yuán tú kúka nuu Dios nuu-dé kunaní-yá Dios máá-de, chi a ni sátu'a-ya ñn ñuu kuxiukú-de. ¹⁷ Ni kandíja Abraham, te yuán ní soko-dé Isaac kivi ní jito nchaa-ya-dé. Te máá tú'ún sé'e ñáva'a-de, te siki suchí-ún ni ni'in-dé

taká tu'un ja ní keyu'u-yá nuu-dé, ko ni io tu'a-de soko-dé-i ja kúu-i, ¹⁸ vasa ni ka'an-ya tú'un-i jíin-de: Ondé chi Isaac te kana-ri tata-ro te súan kunání, áchí-ya. ¹⁹ Chi ni tava máa-de cuenta ja á kuu naschakú Dios ñayivi má'ñú ndíyi. Te suni nátu'un jíin in tu'un yátá, te súan ni nani'in Abraham máa-i ni nachaku-i, nátu'un súan. ²⁰ Ni kandíja Isaac, te yuán ní jikan ta'u-dé ja'a Jacob, jíin Esaú, siki taká tiñu chaá kuee-ga. ²¹ Ni kandíja Jacob, te yuán kivi já á yani kuu-de ni jikan ta'u-dé ja'a ndéndúú se'e yí José. Te ni chiñú'un-de-ya vasa ndítuu-na-de xini vara tñin-de. ²² Ni kandíja José, te yuán kivi á kúyani kuu-de, te ni ka'an-de ja koo kivi ndénda ñayivi Israel, Te ni tá'ú-de tiñu nuu-í ndasa sá'a-i jíin yíki-dé. ²³ Kivi ní kaku Moisés ni kakandíja táa-i náa-i, te yuán ní chisa'í-de-i uni yoo, chi ni kajini-de ja lúu káa-i. Te tú ní káyu'ú-de acta ja ní sá'a rey. ²⁴ Ni kandíja Moisés, onde kivi ní ja'nu-de. Yuán tuká ní já'a-de tu'un ja kúnání-de se'e sesíí Faraón. ²⁵ Sua ni kuni-de ja koto-de tundó'o jíin ñayivi Dios, nasu já núnúu-ni kusii iní-de jíin tú'un sii iní ja ndiso kuachi. ²⁶ Chi a ni tava-dé cuenta ja nú ka'an-i siki-dé ja siki Cristo, te kúká xáan-gá kuu-de sá'a, vasa já kúu taká yaka xu'un ío iní ñuu Egipto, chi a ni nde'é-de ja kuá'a-ya yá'u-de. ²⁷ Ni kandíja-de, te yuán ní kenda-de ñuu Egipto. Te tú ní yú'ú-de, vasa kití iní rey. Te ni kanda-de, chi ni sá'a-de cuenta ja á nde'é-de nuu máa I'a tú jiní ndijin-yo núu. ²⁸ Ni kandíja-de, te yuán ní ja'ni-dé lélú Pascua, te ni josó yúyú-de niñi-tí, náv'a a nú vai ndajá'a ká'ni-yá taká se'e núu,

te ma ké'é-yá-i jíná'an-i. ²⁹ Ní kākandíja-de, te yuán ní kuu nī kaja'a-ni-de sava sava ma ñú mar kuá'á, nátu'un nuu ñú'un íchí-ni. Te súan kándúkú cháa ñuu Egipto sá'a-de jín ndúcha-ún kākuni-de nuú, ko nī kókó-ni-cha-dé. ³⁰ Ní kākandíja-i, te yuán ní jungoyo corral nama yú ñú Jericó, onde nī jinu nī kajíkó ndú-i ñuu-ún nuu usiá kiví. ³¹ Ní kandíja Rahab, ña'an tiní iní, te yuán tú ní náa-ña ñn jínu-ni jín ñáyiví ní'in iní, chí sua nī ka'an-ña tú'un ndéé iní jín cháa nī kajito yu'u, te nī jatá'ú-ña-dé. ³² Naún ká'an-ga-rí núsáá. Chí tuká tiempo ja káni-ga-rí tu'un Gedeón, tu'un Barac, tu'un Sansón, tu'un Jefté, tu'un David, tu'un Samuel, jín tú'un taká cháa nī kajani tu'un Dios onde sáá. ³³ Ní kākandíja-de, te yuán ní kākundéé-de nī katín-de so'o ñuu ná'nu, nī kasá'a-de tiñu ndaa, nī kani'in-dé tu'un nī keyu'u-yá, nī kajasu-de yu'u ndíka'a jíná'an-ti, ³⁴ nī kanda'va-de ñu'un kayú yáá, nī kakaku-de yu'u machete, nī kanani'in iní-de ja ní kaku'u-de, bueno nī'in nī kanduu-de nī sá'a-ya kiví ní kajatá'an-de nuu guerra, te nī kaskúnu-de soldado inga ñuu jíká já kajatá'an jín-de-ún kája'an. ³⁵ Ío ñasí'í ja ní kanani'in-ña se'e-ña já á nī kaji'i-i te nī kanachaku-i. Sava-de nī kando'o xaan-dé nī kasá'a-i, ko tú ní kaja'a-de tu'un ja kúu kaku-de, náva'a kundéé-de nachaku va'a-ga-de. ³⁶ Sava-de nī kasákátá-i nuu-dé, te nī kaxndó'o-i-de jín cuarta, te suni nī kaju'ni-i cadena-de, te nī ka'iin-de vekaa. ³⁷ Ní kaja'a-i yuu xiní-dé. Ní kaxiti-í-de jín sierra. Ní kaja'ni-í-de jín machete. Ní kajika-de ichi yá'a ichi yúan. Te nī kañu'un-de ñii ríi jín ñí ndíx'ú. Ndá'ú-ni nī

kata'an-de, ni kajito-de tundó'o, te ni kastá'an-i-de. ³⁸ Ni kajinu-de onde nuu ñú'un té'é. Te suni chii yuku ní kiví koyo-de. Te ni ka'jin-de yau kava jín yaú chii ñu'un. Te va'a xaan-gá kúu taká cha-a-ún, nasu ñáyivi iní ñuyívi. ³⁹ Te taká cha yá'a, vasa ni jatú'ún-yá-de sikí já ní kakandíja-de, ko tú ní kání'in-dé tu'un ni keyu'u-yá. ⁴⁰ Chi ni sátu'a Dios in tiñu va'a xaan-gá ja kúu yóo jíná'an-yó, nává'a ma yíja máa cháa-ún, onde nú túu yóo.

12

I'a yóxnúu jín tú'un kándíja

¹ Kua'a xaan testigo kájíko ndúu ní núu-yo nátu'un viko nu'ún. Núsáa te ná cháxio-yó taká kuachi ncháa ve sikí-yo, jín já jíko ndúu ní xín-yo, te jín paciencia ná kúnu-yó carrera máa-yó ja ní jani-ya núu-yo. ² Te ná ndé'é-yó núu Jesús, I'a yóxnúu jín tú'un kándíja-yó, te síyíja-ya yóo jín. Te máa-yá, ni kanda-ya jín túndó'o cruz, chi ni ndatu-ya cháa kiví já kúsí iní-ya, te tú ní sá'a-ya cuenta ja kúka nuu-yá, te ni nungoo-ya íchi ndává'a Dios nuu mesa-ya.

Ja kuándéé iní-yo jín túndó'o

³ Ná kání iní máa-ró ndasa ni jandéé iní-ya jín ñáyivi kándiso kuachi, vasa ni kaka'an ndiva'a-i sikí-yá, yúan ni'in-ro modo ja má kuítá-ro, ni ma kúu xaan iní añú-ro. ⁴ Ko vasa kájatá'an-ró sikí kuachi, ko té chá'an-ga kaka niñí já kasú-ro núu-ún. ⁵ Chi a ni kanaa iní-ro tú'un ká'an nda'ú jín-ró nátu'un jín sé'e, te súan ká'an: Hijo máni, ma káva já'a iní-ro nú xndó'o máa Tatá Dios róo, ni ma

kuítá inĭ-ro nú kána jíin-yá nuu-ro. ⁶ Chĭ máá Tatá Dios xndó'o-ya ñáyivi kúndá'ú inĭ-ya, te skúun-ya yúnu xíi sukun táká se'e ja játá'ú-yá, áchí. ⁷ Chĭ nú kuandéé inĭ-ro jíin castigo jíto-ró, te jíka Dios jíin-ró nátu'un jíin sé'e-ya, xí ío se'e ja tú ndó'o-i sá'a táa-i náún. ⁸ Ko nú tú castigo jíto-ró, nátu'un nĭ kando'o ta'an taká se'e, se'e kándikin nchaa-ni kákuu-ró nú sūan, nasu máá sé'e. ⁹ Ío inga tu'un. Yóo, nĭ kañava'a-yó táa máá-yó núu ní kakaku-yó, nĭ kaxndó'o-de yóo, te nĭ ka'io ja jíin'ún-yó núu-dé. Te naga nĭ kuu ja má kuándatu jíin'ún-ga-yo núu máá Táa nuu vái añú-yo, te kuchaku-yo núsáa. ¹⁰ Te chaá-ún, jandáa nĭ kaxndó'o-de yóo, ko yaku-ni kivi ndasa nĭ kakuu inĭ máá-de. Ko I'a yá'a, chĭ ja ná kendo va'a-yó kuni-ya, nává'a ndundoo ta'an-yo jíin-yá nátu'un máá-yá. ¹¹ Jandáa kuu ja ní ĩn castigo jíto-yó, tú kúsi inĭ-yo sá'a vina, chĭ sua kúku'á inĭ-yo sá'a. Ko kúkué-ga te jíin tú'un vindáa vinené kendo ndaa suchí ní kaskuá'a jíin. ¹² Núsáa te ná káti ĩn xaan-ro jíin ndá'a tivítá-ró, te nakani nĭ'in-ró sí'in-ró já káni yá'a káni yúan-ró. ¹³ Te sá'a-ró íchi ndóo káka ja'a-ro, nává'a ma sána ñáyivi rengo, chĭ sua nduva'a-i. ¹⁴ Skuá'a-ró nává'a ná koo tu'un vindáa vinené inĭ-ro jíin táká ñáyivi, jíin já ná koo ndoo-ró jíná'an-ró, chĭ nú tú tu'un ndoo inĭ, te ma kuu kuni ni ĩn ñáyivi núu máá Jíto'o-yo. ¹⁵ Nde'é ví-ro jíná'an-ró, nává'a ma káka yátá ní ĩn-ró núu tú'un luu ío inĭ Dios, te suni nává'a ma ndú'u'á tuku inĭ ni ĩn-ró. Te nú túu, chĭ nduku'á inĭ-ro sá'a, te nduchá'án kuá'a-í sá'a. ¹⁶ Te koto-ró nává'a ni ĩn-ró ma káka téné, ni ma kújá'a inĭ-ro jíin-yá, nátu'un Esaú, suchí já síkí ĩn ko'o

ndéyu ní xikó-i derecho-i ja kúu-i suchí núú. ¹⁷ Chì a jiní-ro já kúkuéé-ga te nì kuni-i ni'in-í ta'u-í sikì já kakán ta'u táa-i ja'a-í. Ko nì kendo ichi-i nì sá'a táa-i, chì tú ní ní'in-í modo nakani ini-i, vasa ndé'e nducha núu-í ndúkú-i. ¹⁸ Chì nasu ní jakoyo-ro núu ìin yuku já kúu tin-yó, nuu kánda yáá ñú'un, nuu túún, nuu ñáa, jín núu kée tachì xáan, ¹⁹ nuu jini so'o-ro ndé'e clarín, nuu ní'in ká'an-ya, chi ñayivi ní kajini so'o ní'in tu'un-ún, nì kaka'an nda'ú-i ja má ká'an-ga-ya jín-i. ²⁰ Chì tú ní kákanda-i jín tíñu nì tá'ú-yá nuu-í: Nú ìin kitì ná káku'un-tì yúku-ún, ná skée-ro yúu sikí-tí kuu-tì, xí túu-ro machete-tì, áchí. ²¹ Te jo xaan káa tíñu-ún nì kajini-i. Te ja yúán ní ka'an Moisés: Yú'ú xaan-rí, te kisi-i ruu sá'a, áchí-de. ²² Chì sua nì jakoyo-ro núu máa yuku Sion, te suni ini ñuu máa Dios, I'a chakú. Te ñuu-ún kúu ñuu Jerusalén cuenta andíví. Te suni nì jaa-ro núu káxiukú kuá'a xáan mil ndajá'a-yá, ²³ te suni nuu tíku'nì ñayivi ní kanakaku xna'an-ga ja káyoso lista-i andíví, te suni nuu Dios, I'a kúu juez xini táká-i, te suni nuu ío añú taká ñayivi ndáa ja á nì kayija va'a, ²⁴ te suni nuu Jesús, I'a kúu yu'u núu sikí contrato jáa, te suni nuu máa ñíni ní joso yúyú já vá'a-ga ní'in tíñu vásá ñíni Abel. ²⁵ Koto va'a-ro nává'a tú ské'ichi-ro I'a ká'an. Chì nú tú ní káaku ñayivi já tú ní jatá'ú-i chaa nì ká'an ini ñuyivi, naga nì kuu yóo nú tú kuatá'ú-yó máa I'a ká'an onde andíví. ²⁶ Chì jín já ní ní'in nì ka'an-ya sáa, te nì kisi-ya ñuyivi. Ko vina a nì keyu'u-yá: Vasté ìin jínu-na kisi-ri, ko nasu máa ìin ñuyivi, chì

suni onde andíví, áchí-ya. ²⁷ Te tu'un yá'a ja ká'an: Vasté ñn jínu-na, áchí, kuní ka'an ja cháxio-ya táká ndatíñu ñi kakanda-ún, ndatíñu ja á ñi kakuva'a, náva'a ná kéndoo máá táká ndatíñu ja ní kakaku níí. ²⁸ Núsáá te a ní'in-yo ñn ñuu ja ní kaku níí, te ja yuán ná nákuatá'ú-yó núu Dios, te ná kuatíñu-yó núu-yá, te ná chíñú'ún-yó máá-yá, te ná koo ja jíñú'ún-yó núu-yá, náva'a kusíí iní-ya sá'a-yó. ²⁹ Chí Dios máá-yó, ñn ñu'un ja xndí'i já'mu kúu-ya.

13

Modo kuatíñu-yó núu-yá

¹ Ma júkuiñi-ro jíná'an-ró já kúndá'ú iní-ro ñani-ro. ² Ma náa iní-ro já kóto ndá'ú-ro núu ñáyivi jíká, chí súan ñi kasá'a sava-de, ko naún kájiní-de ja máá núu ndájá'a ándíví ní kaja'a núu-de ve'e. ³ Ná núku'un iní-ro ñáyivi ká'jin vekaa. Sá'a-ró cuenta ja súni ká'jin-ró vékaa jíin-i. Te suni súan sá'a-ró jíin cháa ja kándonda-i siki-dé, chí suni máá-ró kájiní-ro tá'u-ro máá-ró. ⁴ Ma kasú-ro já tánda'a-í, te ná koo jíñú'ún táká-ro jíin-i, te ma sáchá'an-ró jíto-i. Chí ñáyivi kájika téné, jíin ñáyivi káísiki ncháa tá'an, máá Dios nakuxndíi-ya siki-í. ⁵ Ná káka kuu-ró, te ma chíñú'ún-ró xú'ún. Ná kúsíí iní-ro jíin já tñn-ró víta ñú'ni. Chí máá-yá ñi ka'an: Ná skíkuu ná'in-rí jíin-ró, te ma sía kuti-rí róó, áchí-ya. ⁶ Núsáá te kuu chundéé iní-yo ká'an-yo: Máá Jító'o-yo kúu I'a chindéé chítuu-ya rúu, te ma yú'ú-ri nú naún kuní ñáyivi sá'a ndiva'a-i jíin-rí, achi-yo. ⁷ Ná núku'un iní-ro cháa ñi kastá'an ichi núu-ro, chí ñi kaka'an-de tu'un Dios jíin-ró. Ná ndáku-ró modo

ndasa n̄i kakandíja-de, te ná ndé'é vá'a-ró ndasa n̄i kee tíñu n̄i kasá'a-de. ⁸ Jesucristo, chí ñn-ni káa-ya íku, jíin v̄ina, jíin n̄í káni. ⁹ Ma nátu'u in̄i-ro yá'a, yúan, jíin s̄in s̄in sa'an jáá. Chí ío va'a ja ná kéndoo n̄i'in in̄i añú-yo sá'a tu'un luu ío in̄i-ya, ko nasu jíin ndéyu já tú ní'in tíñu kuti núu ñáyivi chíñú'un yúan. ¹⁰ Káñava'a-yó ñn-ni altar. Te cháa kájatíñu in̄i ve'e ñii-ún, tú ká'io derecho-de ja kée-dé ja ío nuu altar-ún. ¹¹ Chí yiki jíin kúñu kiti kája'ni-dé-ún kayú, kája'mu-de ichi fuera yuñúu. Te niñi kiti-ún, skivi sutu ñá'nu in̄i cuarto ij, yúan sokó-dé nuu-yá cuenta siki kuáchi. ¹² Suni súan Jesús, n̄i ndo'o-ya ichi fuera yuxé'é, náva'a jíin niñi-yá te sándoo-ya ñáyivi. ¹³ Núsáa te ná kenda-yó kí'in-yo núu-yá ichi fuera yuñúu, te ná ndó'o ta'an-yo jíin-yá ja káka'an ndiva'a-i siki-yá. ¹⁴ Chí yá'a tú káñava'a-yó ñn ñuu ja kéndoo n̄í káni, chí sua kándúkú-yó ñn ñuu ja cháa kuee-ga. ¹⁵ Núsáa te jíin íchi ní juña Jesús, te nene ná nákana jaa-yó máa Dios, chí nátu'un ñn ja sokó-yo núu-yá kúu. Chí ya'á kúu máa tú'un xín tíñu ja sá'a yu'u kándaku ñi'in sí'v̄i-yá. ¹⁶ Ma náa in̄i-ro sá'a va'a-ró, jíin já koto tá'an-ro, jíin sáva-ga-i, chí kúsi in̄i Dios sá'a ya'á, nátu'un ja á n̄i kasoko-ro ñn nuu-yá. ¹⁷ Ná chú'un in̄i-ro tú'un ká'an cháa kástá'an ichi núu-ro, te kuandatu-ro núu-dé, chí kándito-de añú-ro nátu'un kásá'a cháa ja níni náku'a-a-de cuenta. Nde'é náva'a kusii in̄i-de sá'a-de, te nasu já nákuaka nuu in̄i-de, chí nú súan te tú ní'in tíñu ja kúu róo. ¹⁸ Ná kakán ta'u-ro já'a-rí jíná'an-ri, chí a kájani ndija in̄i-ri ja kájani va'a in̄i añú-ri, chí kákuni-ri kaka jíñú'un-rí jíin

táká-ni tiñu. ¹⁹ Te ká'an nda'ú téyí-ga-ri jín-ró já ná sá'a-ró súan, náva'a ná nájaa yachi-ga-ri nuu-ro. ²⁰ Te máá Dios kúu l'a ndiso tu'un kuaká'nu ini, te ni naschakú-ya máá Jító'o-yo Jesucristo ma'ñú ndíyi. Te Jesús kúu pastor ñá'nu ndíto yóó natu'un ri. Te onde jín máá niñi contrato níi káni, ²¹ ná síyija Dios róó, náva'a kuu sá'a-ró táká tiñu va'a, ndasa játa'an ini-ya. Te ini añú-ro ná sá'a-ya táká ja kúsi iní máá-ya nde'é-ya nuu, te onde jín Jesucristo ná sá'a-ya-ún. Te nuu máá-ya ná nákana jaa-yó-ya níi káni níi kuiá. Amén. ²² Ko ká'an nda'ú-ri jín-ró jíná'an-ró ñáni, ja má kití ini-ro sá'a tu'un ká'an nda'ú-ri jín-ró yá'a, chi ni chaa-ri ñn tutu lúli yá'a nuu-ro. ²³ Kuní-ri ja ná júku'un ini-ro já á ni kenda ñani-yo Timoteo vekaa, te jín cháa-ún jande'é-rí róó te nú nchaa yachi-de. ²⁴ Ná sándéé iní taká chaa stá'an ichi núu-ro, achi-ro kúni-de, jín táká ñayivi ndóo. Te ñayivi ñúu Italia káka'an-i ja ná sándéé ini-ro. ²⁵ Tu'un luu ío ini-ya ná kóo jín táká róó jíná'an-ró. Súan ná kóo. Amén.

**Testamento jaa maa jitoho-yo Jesucristo
New Testament in Mixtec, San Miguel el Grande
(MX:mig:Mixtec, San Miguel el Grande)**

copyright © 1951 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, San Miguel el Grande

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixteco, San Miguel el Grande [mig], Mexico

Copyright Information

© 1951, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixtec, San Miguel el Grande

© 1951 Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022
a7b2e4b3-7fe3-5b8e-b04c-0245065924f9